

KODULUGU

Keila ümbruse (endiseid) soid avastamas 2. osa

KADRI ALLER
RETKEJUHT

Ohtu raba

Keila lõunapiiril olev raba, mis nime saanud Ohtu küla järgi, on minevikus olnud tõeliselt metsik kant. Aastatuhandete eest järvepõhjust tekkinud märgala oli kaua aega lage ja läbimatu turbaraba, kus kasvamas kidurad männid. Tsiivilisatsioon saabus siia pikka-misi. Esmalt võeti kasutusse Linnamäena tuntud soosaar, kuhu jooksid kokku Keila, Ohtu ja Lehola mõisate piirid, ning kus on asunud põlispuudega puisniit. Muinaslinnust siin teadaolevalt pole paiknenud, küll aga oli soosaar kasutuses pelgupaigana, kuhu talurahvas sõdade eest paku läks. Säilinud on arvukalt legende salajastest sooteedest, mida oskasid läbida ainult teadjad inimesed, Linnamäel nähtud vaimudest ja mäe sisse vajunud linna viirastustest, mille kohta saab lugeda 2021. aastal ilmunud muinasjuturaamatust „Krokuall ja muttertansi: tondijutte Keila kihelkonnast”. Aastaringelt kasutatav maantee Keilast Ohtu külla üle soosaare rajati 19. sajandi lõpus või 20. sajandi alguses; varasem suveteel läks Haapsalu maantee kaudu ringi. Linnamäel on põlispuid vähe järgi jäänud, sest siin teostati EW algusaastail raiet riigi (Päewaleht, nr. 73, 29.03.1922) ja 1945. aastal vene sõdurite poolt (pastor Ado Kõogardali päevaraamatud). Rabas on asunud ka teisi, väiksemaid soosaari, näiteks Keldrimägi, kuid nende asukoht on tänapäeval raskesti hoomatav. Kohalik loodushuviline kultuuritegelane ja kirglik jahimees Priidu Kohava on kirjutanud, et 1930. aastate lõpus oli Ohtu

rabas sileda tondipea ja hirvepähkli kasvukohti (Loodusevaatleja, 1938, 4-5) ning leidis tetri, metsiseid ja rabapiüsid (Eesti Jahimees, nr 4, 2021). 1941. aasta suvel varjas ennast Ohtu rabas Punaarmee sundmobilisatsiooni eest metsavennana ligi 60 Keila linna ja ümbritsevate külade meest. Vahemikus 1951-1953 asus raba serval Tuula männikus Keila metsavenna Elmar Taimre (1916-2005) punker. Tänapäeval on raba suuremalt jaolt freesturbaväli. Käsitsi kaevati siit turvast juba tsaari- ja EW ajal, kuid 1960. aastatel lasti käiku masinad ning välja on astatükimnete jooksul üha laiendatud. Ligi 60 aasta eest eemaldati freesturbaväljaks planeeritud alalt üle 800 teisest maailmasõjast pärineva lõhkekeha (Harju Elu, nr. 47, 10.07.1992). Nüüdisajal koosnevad raba servaalad metsadest, kus on säilinud mõningaid tsaariaegsete küünide vundamente ja EW-aegseid käsitsi turba kaevandamise kraave, ning mille sihtidel võib suviti kohata öösorre. Ohtu raba kohta on ilmunud pikem artikkel Keila Lehes 9. oktoobril 2020.

Ristisoo

Tegemist on Turba raudteeharu ja Kulna küla tuumiku vahel asunud ning tänaseks hävinud madalsooga, mida hakati kraavitamise teel kultuurheinamaadeks kuivendama juba 100 aasta eest. Seetõttu pole siin soost enam jälgegi, kuid tihe kraavivõrk (kohati kõigest 20-meetrise vahedega) annab aimu, kui palju on vaeva nähtud selle ala kuivendamiseks. Endel Varepi 1948. aasta kandidaaditöö kohaselt on soos olnud 3-4 m kõrge ja kidur

FOTO: KADRI ALLER

► Retkelised Ristisoo servas, puisniidulapil.

sookase, erinevate pajuliikide, paakspuu ja sinise kusalpuu võsa, mille vahele pikitud siinseal mände, kadakaid ja porssa. Rohurinde taimestik on olnud madalsooline – pruuni sepsika, ubalehe, pilliroo ja tarnadega. Tänapäevaste heinamaaribade servades ja kraavide ääres on puittaimede liigiline koosseis jäänud suuremalt jaoks samaks, kuid rohttaimestik enam madalsoole omane ei ole. Piirkonnas kohtab mõningaid endistest küünikohtadest järgi jäänud kihvunnikuid. Äärealadel on säilinud jämedate tammedega puisniidulapike, puu sisse kasvanud okstraadid ja hävinud Sõoru saunikukoha õu. Lehola mõisa 1875. aasta kaardi kohaselt on siin asunud Kulna küla Paesu, Pikaste, Vainu jt talude sooheinamaad. Pikaste heinamaasii- lu kohta on EW ajal kirjutatud nii: „Soo on keskmiselt, osalt hästi kõdunenud ja keskm. üle meetri sügava soomullaga madalsoo; aluspõhjaks on kruus, savikruus ja savi. [...] Enne kultiveerimist kasvav soopinnal harilik sootaimestik ja osalt oli pind põõsastega kaetud. Soopind oli osalt kasutamata, osalt kasutati teda karjamaaks. Sookultuuriga on 1917. aastal algust tehtud, [...] 1926. a. on terve soopind kultiveeritud: 10 ha heinamaa ja 1 ha rukki all. [...] 1926. a. on rukis

soos äpandanud.” (Eesti Sooparanduse Seltsi toimetused: Sookultuur VI (1927)).

Muud märgalad

Enne nõukaaegseid maaparandustöid, mil Keila jõge süvendati ja õgvendati, ümbritsesid jõge ulatuslikud luhaalad, mis olid kevaditi silmapiirini laiuvate veeväljade all. Liigniisked olid need alad ka suvisel ajal, mistõttu kutsuti Keila jõe märgi luhaalasid Karjakülalt Keila maantee sillani nimega **Keila Paes** ja jõepargist Tuula külani nimega **Tuula soo**. Eduard Vilde on „Mäeküla piimamehes” nimetanud Keila Paest **Mädakaelaks**: „Kust sa õieti tuled? Kaude kirikust või? Käite jo muidu Mädakaelast paljajalu läbi.” Nimelt on praegu noolsirgenä Keilast Karjakülla kulgev maantee alles nõukaaajal rajatud. Varem oli sel kohal vesine jalgrada. Suvine hobusetee läks Keilasse ringiga, tänase Karjaküla surnuaia juurest. Nimetatud surnuaist linnulennult 1,3 km loode poole asub väike ja täielikult metsastunud rabalapike, kust on Karjaküla mõisa 1922. aasta kaardi kohaselt käsitsi turvast kaevandatud ning mida nimetati koos ümbritsevate niiskete heinamaadega Mättasooks.

SPORT

Kiirmaleturniiri võitis Filipp Obolonin

Iga-aastaselt kevadisel male kiirturniiril osales tänavu 28 maletajat Keilast ning kaugemaltki.

ALLAR VIIVIK
ALLAR@KEILA.LEHT.EE

Harju Elektri sööklas 10. mail peetud turniiril mängiti kaheksa vooru, kiirpartiide ajapiir oli 15 minutit. Mängijaid kogunes peale kodulinna Tallinnast, Saue, Raplamaalt, Pühajärvelt ja mujaltki. Laudade taha istus 25 meest ning kolm naist. Vanim osavõtja 87-aastane Peeter-Erik Kubo.

Esikohta jäid lõpuks 5,5 punktiga seitsmest jagama Sofia Blokhin klubist Vektor, Karl-Erik Olde Tallinna maleklubist ning Filipp Obolonin klubist Malekool 64. Et Obolonini Elo koefitsient (maletaja või ka-betaja mängutugevust väljen-

dav näitav, mille alusel tekib võidujärjestus) oli kõrgeim, siis tunnistati tema turniiri võitjaks. Teise koha sai koefitsiendi järgi Sofia Blokhin ja kolmanda Karl-Erik Olde. Viis punkti kogusid ja said vastavalt neljanda-viienda koha Tõnu Rauk ning Natig Ispanov. Parim Keila maleklubi esindaja Ants Põldoja sai turniiril seitsmenda koha.

28-aastane Filipp Obolonin oli mullu sügisel Eesti meistrivõistlustel neljas. Ta on mitmekordne Harjumaa kiirmale meister ning saanud Eesti klubide meistrivõistlustel hõbemedaleid.

Sofia Blokhin võitis Keila turniiri tunamullu. 19-aastane neiu on noorte kiirmale maailmameister, Eesti täiskasvanute meister ja osalenud maleolümpial. 20-aastane Karl-Erik Olde oli tunamullu Keila turniiril teine.

Samas tehti kokkuvõtteid Keila maleklubi meistrisarjast. Keila parim nii tava- kui kiirmale hooajal 2024/2025 on Koit Rannas.

Maletajad Harju Elektri sööklas

FOTO: VALDUR VACHT

SPORT

Lõbus kogupereüritus Keilas

KEILA JALGPALLIKLUBI

Tule veeda 18. mail kell 12-15 meeledejääd päev Keila jalgpallistaadionil (Ehitajate tee 13), kus igas vanuses osalejatele jagub tegevust – hüppa batuutidel, osale lõbusates jalgpallimängudes ja naudi kevadist õhkkonda.

Kohapeal pakub Keila oma armas Eliisabet värskest küpsetatud minipannkooke – nii magusaid kui soolaseid, mis on ideaalne suupiste igal hetkel. Palun pange tähele, et minipannkookide eest arveldatakse ainult sularahas. Rohkem infot ja meenüü leiad Eliisabeti Facebooki lehelt: Lucky Minipannkookid.

Kella 14-15 toimub jalgpalli tasuta näidistreening lastele, kes on sündinud 2018-2019. Treener on Tauri Tamkivi.

Üritus on tasuta, kuid veelgi parem – kõigi osalejate vahel loosime välja Rentatendi batuudi tasuta rendi. See on suurepärane võimalus teha oma suvepeost või laste sünnipäevast midagi tõeliselt lõbusat.

Üritus toimub Keila Jalgpalliklubi ja Rentatent OÜ koostöös.

FUN PÄEV

LÕBUS KOGUPEREÜRITUS 18. MAIL KELL 12:00–15:00 KEILA JALGPALLI STADIONIL – TASUTA BATUUDID JA RÕOMU KÕIGILE!

Tule hüppa batuutidel ja osale lõbusates jalgpallimängudes – kohal on hea seltskond, kevadine meeleolu ja tegevust jagub kõigile.

Kell 14:00-15:00 toimub jalgpalli näidistreening lastele sünniaastaga 2018-2019. Treeningu viib läbi Tauri Tamkivi.

Keila oma Eliisabet pakub värskeid minipannkooke – tule ja maitse!

ÜRITUS ON TASUTA.

Kõigi osalejate vahel loosime välja tasuta Rentatendi batuudi rendi.

RENTATENT

SPORT

Panther Motorsport trialisõitjad Läti meistrivõistlustel

HELEN MÄERAND

Pantrite võistlejad tõid koju hulga poodiumikohti. Trial GP klassis saavutas Egert Kimmel II koha. Esimest aastat GP klassis sõitvad Stig Ross ja Chris Andre Ivanov saavutasid tublid VI ja VII koha.

C Amateur klassis saavutas Teele Mäerand II koha ja Martin Ivanov III koha. D Amateur klassis võitis Argo Ristlaan I koha ja Martin Luts III koha. Classik klassis saavutas Armand Karu I koha.

A Junior klassis võitis Sebastian Tuisk I koha ja Marten Aarma II koha; B Junior klassis Tony

Luts II koha ning C Junior klassis Lauri Siling-Siland I koha ja Rico Luts II koha.

E Mini klassis saavutas Arete Ristlaan II koha.

FOTO: HELEN MÄERAND

Läti MV osalenud Panther Motorsport klubiliikmed